

VEĽKONOČNÉ

Ale toho čosi málo menším od anjelov učiného vidíme Ježiša, pre utrpenie smrti korunovaného slávou a cťou, aby milosťou Božou za každého okúsil smrť.

Žid. 2.9

Možno si už niekedy čítal tento verš, pravdepodobne si už veľakrát čítal alebo počul o udalostiach spojených s Veľkou nocou, možno denne prechádzaš okolo nejakého náboženského vyobrazenia ukrižovania, ba možno si videl film Utrpenie Krista. Snáď by si dokázal aj chronologicky zoradiť všetky druhy utrpenia, ktorými Ježiš od poslednej večere po

ukrižovanie prechádzal. Ale určite ani len netušíš, akým neopísateľným utrpením prechádzal, aby si raz tam, kde je On, mohol byť aj ty. Tento článok nemá vyvolať zdesenie... a možno aj áno - zdesenie nad tvojou ľahostajnosťou oproti tomu, čo Ježiš za teba vytrpel. Mojmím zámerom a túžbou môjho srdca je, aby si sa konečne prebudil a prostredníctvom tohto článku si uvedomil, že dielo tvojho spasenia, ktoré Ježiš na križi dokonal - miesto teba - nebola „prechádzka v ružovej záhrade“, ale niečo, od čoho skutočne tuhne krv v žilách, niečo, čo vôbec nebolo príjemné, ale nanajvýš bolestivé – ako telesne, tak aj duševne – najmä, aby si si uvedomil, že to bolo urobené pre teba z lásky.

Intro - Getsemanská záhrada

S prvým náznakom utrpenia Ježiša Krista sa stretávame bezprostredne po Pesachovej večeri, v Getsemanskej záhrade, kde sa s učeníkmi modlil. Napriek tomu, že všetci učeníci zaspali, Ježiš sa modlil. A tá modlitba bola skutočnou modlitbou – zápasom, ako to Lukáš opisuje: „A súc v smrteľnom zápase ešte naputejšie sa modlil. A jeho znoj bol ako čo by kvapky krvi, stekajúce na zem.“ (Lk. 22.44). Čo tak zaujalo lekára Lukáša, že ako jediný uviedol tento zaujímavý jav vo svojom evanjeliu? Potenie krvi (haematochrosis) je veľmi zriedkavý jav, vyskytujúci sa pri vypätých stresových situáciách a v súžení. Počas veľkého stresu sa cievy

Getsemanská záhrada

UTRPENIE

obopínajúce potné žľazy stiahnu a pri fáze vyrovnávania sa so stresom sa vlásoknice až do prasknutia natiahnu, čím sa krv dostane do potných žliaz, tie postupne praskajú a produkujú veľké množstvo potu, ktorý sa spolu s krvou objavuje na povrchu pokožky. Tento druh potenia znamená popri dehydratácii organizmu aj stratu krvi. Dehydratácia, strata krvi, prebdená noc, ako aj vynesenie rozsudku súdom, znamenalo v Ježišom prípade stres, ktorý naďalej kulminoval pri mučení a ponižovaní.

Proces

Napriek tomu, že som veľakrát počul, že proces s Ježišom bol najväčším justičným omylom v histórii ľudstva, osobne nemám tento názor. Za justičný omyl sa považuje **neúmyselné** vykonanie chybného právneho aktu, nesprávny názor, nesprávny úsudok, mýlka či pomýlenie sa vo veciach súvisiacich s právnym procesom. Povinným znakom je teda neúmyselné konanie. Ale Biblia jasne píše, že Židia ešte pred zvolaním

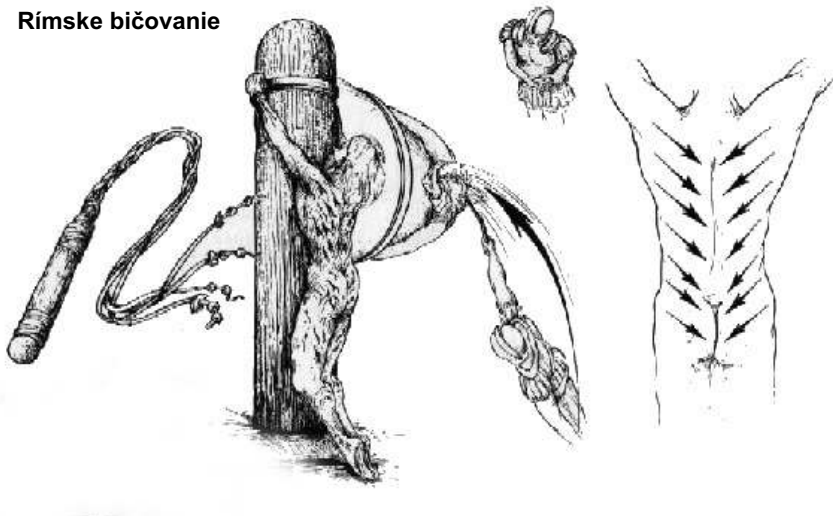
Sanhedrinu (ktorý mal rozhodnúť najprv o vine či nevine Ježiša Nazaretského a až potom o výške a spôsobe trestu) sa dohodli, že ho zabijú (Mat.26.4, Ján 11.53). Keďže vyneseniu rozsudku predchádzalo vedomé rozhodnutie, ba dokonca premyslené naplánovanie celej vraždy, zo strany Židov o justičný omyl nešlo.

Zo strany Piláta je vec ešte jednoduchšia, pretože on, Rímom ustanovený správca provincie (mylne na niektorých miestach titulovaný ako protektor), mal povinnosť presadzovať rímske právo v provincii Judea. Rímske právo však platilo len pre rímskych občanov, ktorým Ježiš jednoznačne nebol. A keďže nebol rímskym občanom, nemal v zmysle rímskeho práva ani nárok na riadny proces - takže zas nemohlo dôjsť

Ježiš u Piláta

Rímske bičovanie

k justičnému omylu. Ak by sme aj vynechali túto právnickú „maličkosť“, Pilátovo pôsobenie v Biblii nemôžeme hodnotiť ako omyl, pretože bol sám presvedčený o Ježišovej nevine, čo aj povedal Židom (Mat.27.24, Lk. 23.4,14, Ján 18.38, Ján 19.4,6) a na bezúhonnosť Ježiša bol upozornený dokonca aj vlastnou manželkou (Mat. 27.19).

Keď teda z právneho hľadiska vylúčime justičný omyl, musíme sa prikloniť k názoru, že v Ježišovom prípade išlo jednoznačne o právnickú frašku, právnickú paródiu s jediným cieľom – obetovanie Ježiša Nazaretského za blaho ľudu a zachovanie pokoja, teda presne to, čo povedal Kaifáš: „... je užitočné, aby zomrel jeden človek za ľud, a nie aby zahynul celý národ.“, ktorý to však „...nepovedal sám od seba, ale súc toho roku najvyšším kňazom zaporokoval, že Ježiš mal zomrieť za národ. No, nie len za národ, ale aby aj rozptýlené deti Božie shromaždil v jedno.“ (Ján 11.50-52). A nasledujúca veta už jednoznačne poukazuje na to, že pri tzv. „Kauze Ješua“ nešlo o nič iné ako o vraždu: „A tak od toho dňa sa uradili, aby ho zabili.“ (Ján 11.53). A tu začalo skutočné utrpenie.

Bičovanie

Podľa rímskeho práva bol odsúdený priviazaný k stĺpu s rukami nad

hlavou, tvárou otočený k stĺpu, pričom nesmel mať na sebe žiadny odev. V Ježišovom prípade išlo o verejné bičovanie za prítomnosti masy ľudí, takže musíme brať do úvahy aj psychologický aspekt trestu – obzvlášť v Izraeli, kde sa na nahotu pozeralo úplne inak ako v Ríme. Trest bol vykonávaný dvoma vojakmi za pomoci tzv. flagrum – biča s krátkou rukoväťou s dvoma či troma koženými chvostami, na konci ktorých boli pripevnené olovené závažia veľkosti orechov alebo ostré býčie kosti, ktoré prenikali do kože a mäsa. Pri ich vytrhnutí z tela došlo k roztrhnutiu kože aj tkaniva, sprevádzané silným krvácaním. Údery dopadali cielene od pľiec až po nohy tak, že na konci trestu prakticky na tele odsúdeného neostala neporušená koža. Rozdiel medzi židovským bičovaním (palicovaním) a rímskym bol obrovský. Kým zákon stanovil hornú hranicu na 40 rán, súdna prax povoľovala max. 39 úderov počas jedného bičovania (viď napr. 5.M.25.1-3, 2.Kor.11.24). Pri rímskom bičovaní horná hranica určená nebola, zriedkavosťou nebolo ani 100 rán. Jediným obmedzením bolo, aby odsúdený počas bičovania neumrel - po bičovaní však už áno, čo sa aj často stávalo, pretože rozsah zranení bol porovnateľný s popáleninami III. stupňa. Keďže to sprevádzali ukrutné bolesti, a Rimania boli známi svojou náchylnosťou ku korupcii, „občas“ sa stalo, že vojaci už

tromi-štyrmi ranami „náhodou predčasne zabili odsúdeného“ za čo ich príbuzní dopredu odmenili. Samozrejme, rímske právo pamätá aj na tzv. „Moriere virgis“ (Zomrieš pod bičom), ale v Ježišovom prípade o tento trest nešlo. Bibliisti sa zhodujú v názore, že najrealistickejšie stvárnenie rímskeho bičovania je vo filme Mela Gibsona „Utrpenie Krista“ (o mnohých iných veciach z tohto filmu však ako o hodnoverných hovoriť nemôžeme).

Koruna

Podľa svedectiev bola Ježišovi na hlavu umiestnená koruna upletená z rastliny Zizyphus Spina Christi, (hebr. na'atzutz) ktorej tenké ostré ostne, dosahujúce dĺžku 2,5 cm, ľahko prenikajú pod kožu. Spočiatku nepatrná bolesť sa pre obsahujúcu drogu zmení na neznesiteľnú bolesť celej hlavy, šije a ramien. Človek, ktorý bol poranený touto rastlinou, zažíva obrovské návaly zimy, ktoré sa nevyspaním a stresom ešte zosilňujú. Keďže trnie značnou mierou poškodilo kožu, spôsobilo ďalšie krvácanie, čo ešte viac oslabilo organizmus.

Križ – forma popravu

Podľa rímskeho práva sa ukrižovanie netýkalo obyčajných zločincov, ale len otrokov – neslobodných ľudí odsúdených za hrubé ohrozenie impéria (Ježiša nazvali vlastizradcom, pretože sa vydával za kráľa, všetci „bohobojní Židia“ proklamovali, že nemajú kráľa, ale len cisára - Ján 19.15). Z toho dôvodu nestačilo odsúdených „len zabiť“, ale ich smrťou bolo potrebné odradiť od podobných zločinov aj ostatných ľudí.

Mechanizmus ukrižovania prebrali Rimania od Peržanov, ale s ich vlastným perfekcionizmom ho prepracovali na takmer vedecký odbor. K vypracovaniu dokonalej mučiacej techniky za účelom dosiahnutia čo najväčšej a najdlhšie trvajúcej bolesti

a utrpenia ukrižovaného, ktorý v žiadnom prípade nemohol predčasne umrieť, či stratiť vedomie, boli dokonca prizvaní aj lekári a felčiari.

Ukrižovanie prebiehalo tak, že vojaci priviazali odsúdeného o ruky na horizontálne brvno s váhou 30-50 kg, vyrobené z drsného, neopracovaného dreva, ktoré si musel odsúdený odniesť na vlastnom chrbte až na miesto ukrižovania. Keďže váha brvna spočinula na poslednom chrbtovom a prvom krčnom stavci, vzhľadom na Ježišov bičovaním doráňaný chrbát, to musela byť neznesiteľná bolesť. Ruky mal priviazané o uvedené brvno, keď sa pošmykol, dopadol priamo na tvár, bez ochrany, takže utrpel ďalšie poranenia.

Križ – fyzické utrpenie

Na rozdiel od zobrazení na rôznych ikonách, odsúdení boli vždy ukrižovaní úplne nahí (pod križom došlo k rozdeleniu odevu). Komu už niekedy strhávali z rany gázu alebo čo i len náplasť, vie si aspoň sčasti predstaviť, aké je to bolestivé. Ale predstavte si, že máte celý chrbát doráňaný a strhávajú vám z neho odev, ktorý sa uschnutou krvou vlepil do rán. A nezabudnite, že to nerobili lekári, ale žoldnieri, ktorí boli od radosti „celkom bez seba“, že mohli slúžiť v naj-

zapadnutejšej provincii Rímskeho impéria, takže ich určite zaujímalo, či a akú spôsobia bolesť.

Na pribitie odsúdeného sa používali špeciálne na tento účel vyvinuté klnce s dĺžkou 15-20 cm a šírkou 8-9 mm, neboli prebité cez dlane (neudržali by hmotnosť tela), ale presne cez stred zápästia, pod palcom, čo spôsobilo vyklbenie ostatných kostí zápästia, sprevádzaných obrovskou tzv. „páliacou nervovou bolesťou“ zapríčinenou dotykom, resp. narušením nervu nervus medianus, to spôsobilo taký silný kŕč do ruky, že necht palca sa bolestivo zavrtal do dlane alebo palec celkom ochromel. Lekárske záznamy z II. svetovej vojny svedčia o tom, že vojaci, ktorí mali poranení tento nerv, trpeli takou bolesťou, že im nepomáhali ani morfiové injekcie. Stačilo, že im niekto fúkol na ranu alebo malý závan vetra a pacienti kričali od bolesti. Obdobná bola aj bolesť pri prebití nôh.

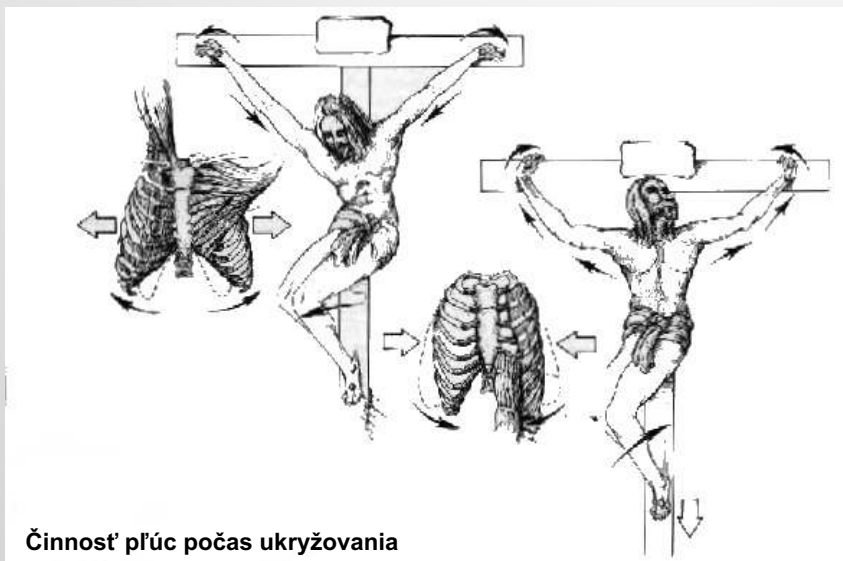
Príčinou smrti ukrižovaných však nebola bolesť, ale udusenie. Hrudný kôš odsúdeného sa z dôvodu zavesenia za ruky tak napol, že odsúdený sa dokázal len nadýchnuť, vydýchnuť nie. Približne o 10 minút po ukrižovaní preto nastávalo dusenie a všetky svaly na hrudi, pleci a ramenách sa dostali do silných

Zizyphusové trnie

kŕčov. Keďže odsúdený mal obmedzený prívod kyslíka, jeho telo začalo vo zvýšenej miere produkovať kyselinu mliečnu, čím došlo k metabolickej acidosis - ťažkej svalovej horúčke. Z toho dôvodu, že odsúdený nedokázal vydýchnuť, došlo k ďalšej tvorbe kyseliny, čo malo za následok respiratorickú acidosis – stavu, keď celý organizmus trpel kvôli nadmernému množstvu kyseliny, zažíval obrovské kŕče, spojené so záchvatmi bolesti, ústa mu zmodrali, napuchli, ba aj jazyk napuchol tak, že sa nalepil na podnebie. Keby odsúdený nemal mierne pokrčené nohy, do polhodiny by nastala smrť udusením. Za cenu obrovskej bolesti sa však odsúdený mohol nadvíhnuť, čím na chvíľu uvoľnil hrudný kôš a mohol vydýchnuť. Zdá sa to až neuveriteľné, ale rímske záznamy hovoria aj o dva dni trvajúcom ukrižovaní, počas ktorého sa odsúdení neustále na križi dvíhali a klesali a triasli od kŕčov.

Z tela odsúdených sa bez prestávky lial pot (a samozrejme krv), kvôli čomu došlo k hypertermii (zvýšeniu telesnej teploty – vysokej horúčke). Z dôvodu nesmiernej dehydratácie a straty krvi vznikol tzv. hypovolemický šok, kedy krvný tlak drasticky klesá, v krvi sa objaví kyselina, srdce začína biť stále rýchlejšie, ale stále slabšie a nastávajú problémy s cievno-vaskulárnym systémom. V tomto bode nastáva decompensatio cordis (nahromadenie vody v pľúcach). Keďže sa organizmus koncentruje na činnosť najdôležitejších orgánov (srdce, pľúca, mozog), prestávajú fungovať pečeň, obličky, žalúdok

Činnosť pľúc počas ukrižovania

a črevá. Zreničky sa vypúlia, nastáva nesmierna vyprahnutosť v ústach, človek zbledne a objavuje sa na ňom studený pot. Ešte stále vníma okolie, ale už na neho nedokáže reagovať. V pľúcach sa mu zhromažďuje čoraz viac tekutín, dýchanie sa stáva nepravidelným a nastáva srdcová arytmia vedúca k smrti.

V Ježišovom prípade však smrť jednoznačne nenastala takýmto spôsobom. Bezprostredne pred smrťou ešte hovoril, teda k hypovolemickému šoku nemohlo dôjsť. Jeho utrpenie na kríži bolo teda relatívne krátke - „len“ tri hodiny, čomu sa zadivil dokonca aj Pilát, a preto poslal svojho (nie hocakého vojaka, ale špecialistu so skúsenosťami) vojenského dôstojníka – stotníka (veliteľa nad 100 členným oddielom), aby sa presvedčil o pravdivosti správy o úmrtí. Skúška bola jednoduchá - jeden z vojakov pristúpil k Ježišovi a bodol ho do boku „a hneď vyšla krv a voda“ (Ján 19.34). Tento jav mohol byť spôsobený únikom séra, ktorým je naplnený osrdcovník, čo sa natoľko podobá vode, že ho lekári nazývajú hyperperikard (osrdcovník naplnený

vodou). Zdravý človek má tohto séra pomerne málo, ale pre perikarditídu (akútny zápal osrdcovníka) vyvolanú bičovaním sa objem séra značne zväčší.

Príčinou smrti dvoch lotrov, ktorí boli ukrižovaní spolu s Ježišom, bolo zadusenie spôsobené tým, že im boli polámané nohy, a preto sa už nevedeli viac nadvihnúť a vydýchnuť. Na zlomenie kolien odsúdených (keď sa vyžadovala rýchla smrť) sa používala špeciálna železná tyč crurifragium alebo skelokopia.

Križ – psychické utrpenie

Pri ukrižovaní sa však neslobodno zamerať len na fyzické utrpenie, ktoré prežíval odsúdený, ale treba si uvedomiť, že odsúdený trpel aj psychicky, pričom dochádzalo k úplnému psychickému zrúteniu jeho osobnosti. Vzhľadom na to, že Ježiš bol odsúdený v Izraeli, ktorý sa celkom ináč pozeral na ľudskú nahotu ako prevažná väčšina pohanského sveta, začneme psychickú ujmu tu v tomto bode. Ako som už uviedol, na rozdiel od stredovekých vyobrazení bičovania, nosenia kríža a ukrižovania boli odsúdení počas celého aktu nahí, čo viedlo k totálnemu poníženiu a strate osobnosti. Výnimku tvoril Ježiš, ktorý bol ponížený navyše – pred bičovaním bol vyzlečený, po bičovaní odiaty do šarlátového pláštá a pri ukrižovaní znova vyzlečený. Lekári a vedci zaoberajúci sa najťažšími formami depresie a schizofrénie poukazujú na to, že ich pacienti hovoria o stave prežívania odlúčenia od Boha ako o najväčšej bolesti, pôsobiacej im pekelné psychické muky.

Čo presne sa však udialo pod križom, čo šokovalo, zmenilo a k pravde priviedlo aj na všetko zvyknutého rímskeho stotníka, jedného z lotrov, ale aj dav ľudí

(ktorí sa dovtedy len s výsmechom pozerali na toto brutálne divadlo) natoľko, že „všetci sa bili do prs a vracali sa späť do mesta“ (Lk. 23.48), presne nevieme. Niektorí teológovia tvrdia podľa stotníka - bolo to poznanie, že Ježiš mal pravdu, bol skutočne Božím Synom. Keď Židom vysvetľoval, že „...ja kladiem svoju dušu, aby som ju zase vzal. Nikto jej neberie odo mňa, ale ja ju kladiem sám od seba. Mám právo ju položiť a mám právo ju zase vziať...“ (Ján 10.17-18), tí ho nazvali démonizovaným. A teraz sú zrazu konfrontovaní s pravdou, že Ježiš tesne pred smrťou ešte jasne rozpráva a presne na svoje slovo vypúšťa aj ducha. Toto ešte nevideli. A to bol len začiatok! Pretože evanjeliá nekončia správou o ukrižovaní a pochovaní, nešťastného a nepochopeného, galilejského revolucionára Yeshuu z Nazareta, ale vzkriesením Mesiáša, Syna Božieho, Kráľa kráľov a Pána pánov, ktorý napriek takému silnému týraniu a bezpráviu nielen od vlastného národa, ale aj od okupantov, dokázal to, čo ešte nikto – poraziť smrť. Jeho smrť teda nebola zbytočným aktom, nebola trápny gestom, ani fanatickým sebaobetovaním, ale Bohom dopredu naplánovaným dielom spasenia, ktorým sa Boh rozhodol dať človeku možnosť opäť prísť k Nemu a žiť s Ním naveky, presne, ako to napísal Peter, ktorému Ježiš po svojom odchode zveril starostlivosť o jeruzalemský zbor: „Lebo aj Kristus raz trpel a zomrel za hriechy, spravdivý za nespravdivých, aby nás priviedol k Bohu, usmrtený telom, ale oživený Duchom“ (1.Pet. 3.18).

Použitá literatúra:
- Jean Imbert: „Proces s Ježišom“ – Práca, vydavateľstvo odborov na Slovensku, 1991 - filozofický slovník FILIT
- internet

Ježišove vzkriesenie

Róbert Vysocký